

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ
ՀՐԱՄԱՆ

« 31 » մայիս 2024թ.

N 2990 - Լ

ՑՐՎԱԾ ՍԿԼԵՐՈՉ ԱԽՏՈՐՈՇՄԱՄԲ ՊԱՑԻԵՆՏՆԵՐԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ ՁԵՌՔ ԲԵՐՎԱԾ
ԴԵՂԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 728-Լ որոշմամբ
հաստատված Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության
կանոնադրության 18-րդ կետի 20-րդ ենթակետը, ՀՀ կառավարության 2019 թվականի
մայիսի 30-ի N 642-Ն որոշման N 2-րդ հավելվածը,
«Ցրված սկլերոզ» ախտորոշմամբ պացիենտներին դեղերով բուժման նպատակով.

Հ Ր Ա Մ Ա Յ ՈՒ Մ Ե Մ՝

1. Հաստատել՝

Առողջապահության նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք
բերված օկրելիզումբ, ինտերֆերոն բետա 1a-ն, դիմեթիլֆունմարատ և գլատիրամեր
ացետատ դեղերի տրամադրման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ համաձայն
հավելված N 1-ի:

2. Հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ Լ. Բաբախանյանին՝

ապահովել մասնագիտական և պաշտոնական զանգվածային լրատվության
միջոցներում համապատասխան տեղեկատվության հրապարակումը:

3. Սույն հրամանն ուժի մեջ է մտնում հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Ա. ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

**ԱՌՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՎԱԾ
ԿԱՐԳՈՎ ՁԵՌՔ ԲԵՐՎԱԾ ՕԿՐԵԼԻԶՈՒՄԱՐ, ԻՆՏԵՐՖԵՐՈՆ ԲԵՏԱ 1A-Ն,
ԴԻՄԵԹԻԼՖՈՒՄԱՐԱՏ ԵՎ ԳԼԱՏԻՐԱՄԵՐ ԱՑԵՏԱՏ ԴԵՂԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ**

1. Գրոհային ընթացքով ցրված սկլերոզի (ՑՍ) դեպքում նախատեսված Առողջապահության նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված դեղեր՝

- 1) ինտերֆերոն բետա 1a
- 2) դիմեթիլֆումարատ
- 3) գլատիրամեր ացետատ

2. Վերոնշյալ դեղերը պացիենտներին տրամադրվում են առողջության առաջնային պահպանման ծառայություններ մատուցող բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների միջոցով ըստ պացիենտի բժշկի նշանակման թերթիկի, բժշկական կազմակերպության ղեկավարի կամ բաժնի վարիչի հաստատմամբ:

3. Պացիենտի հետագա բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության և լաբորատոր հսկողությունը իրագործվում է բուժող բժշկի կողմից և նրա պատասխանատվությամբ:

4. Դեղերը տրամադրվում են առաջին մոտեցմամբ մեկ ամսվա կտրվածքով, հետագայում արդեն եռամսյակային կտրվածքով, յուրաքանչյուր անգամ ներկայացնելով բուժող բժշկի նշանակման թերթիկը, բժշկական կազմակերպության ղեկավարի կամ բաժնի վարիչի հաստատումով:

5. Դեղերի վատ անհասանելիության դեպքում, կամ պացիենտության ագրեսիվ ընթացքի դեպքում պացիենտին պետք է դիտարկել որպես Օկրելիզոլմաբ բուժման թեկնածու ըստ ՑՍ ուղեցույցի:

6. Օկրելիզոլմաբ ներարկման դեղով (այսուհետ՝ Օկրելիզոլմաբ) նշանակման ցուցումներն են.

- 1) առաջնային պրոգրեսիվող ցրված սկլերոզ (այսուհետ՝ ԱՊՑՍ),
- 2) ագրեսիվ գրոհային կամ արագ պրոգրեսիվող ընթացքով պացիենտություն,
- 3) դեպքեր, երբ առաջին ընտրության դեղերը չունեն բավարար թերապևտիկ ազդեցություն:

7. Օկրելիզումաբը դեղը ցուցված է վաղ փուլի ԱՊՑՍ-ով չափահաս պացիենտների բուժման համար՝ պացիենտության տևողության և ֆունկցիոնալության աստիճանի, ինչպես նաև բորբոքային ակտիվության բնորոշ ռադիոլոգիական բնութագրերով:

8. Վաղ փուլում ԱՊՑՍ-ով ախտորոշված չափահաս պացիենտների բուժումը սկսելու չափանիշներն են՝

- 1) Տարիքը: 18-ից 55 տարեկան (Ավելի բարձր տարիքը չի հանդիսանում բացարձակ հակացուցում Օկրելիզումաբի տրման համար. տարիքի վերին շեմը նշված է ըստ ORATORIO հետազոտության (Montalban et al. 2017) մեջ ներառված անձանց առավելագույն տարիքի, որով հաստատվել է Օկրելիզումաբի արդյունավետությունը առաջնային պրոգրեսիվող ՑՍ-ի ժամանակ: Անհրաժեշտության դեպքում, ըստ մասնագիտական խմբի որոշման, դեղը կարող է տրամադրվել նաև ավելի բարձր տարիք ունեցող, օկրելիզումաբից դրական արդյունքի ակնկալիքով պացիենտի):
- 2) EDSS-ի գնահատականը 3-6.5 սքրինինգի պահին,
- 3) Պացիենտության տևողությունը ՑՍ-ի ախտանիշների սկզբից 10 տարուց պակաս այն պացիենտների համար, ում EDSS սքրինինգի պահին ≤ 5.0 կամ 15 տարուց պակաս՝ 5.0 EDSS-ից ավել միավոր ունեցող պացիենտների համար,
- 4) Բորբոքային ակտիվությանը բնորոշ ռադիոլոգիական առանձնահատկություններով (այսինքն՝ կոնտրաստ կուտակող T1 օջախներ և/կամ նոր կամ ընդլայնվող T2 օջախներ): Մագնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի ապացույցները պետք է օգտագործվեն բոլոր պացիենտների մոտ բորբոքային ակտիվությունը հաստատելու համար:

9. Պացիենտի ախտորոշումը բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունում (այսուհետ՝ բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություն) հաստատվում է բուժող բժշկի, բաժնի վարիչի կողմից:

10. Օկրեյիզումաբ դեղի նշանակումը կատարվում է բուժող բժշկի կողմից, և մասնագիտական խումբ ուղարկելիս հաստատվում է բժշկական կազմակերպության ղեկավարի կամ բաժնի վարիչի կողմից:

ԲԱՐՁՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՂԱՄԻՋՈՑՆԵՐ ԿԻՐԱՌԵԼ ԿԱՐՈՂ ԵՆ.

ՑՍ փորձառություն ունեցող նյարդաբանական կենտրոնները, որոնք ունեն բարձր աղյունավետության դեղերի կիրառման ապացուցված փորձ:

ՑՐՎԱԾ ՍԿԼԵՐՈԶԻ ԱԽՏՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՑՍ ախտորոշումը հաստատվում է համապատասխան բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության դրսևորումներով պացիենտների շրջանում, ապացուցելով.

- Ցրվածությունը տարածության մեջ

Հայտնաբերվում է մագնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիա (այսուհետ՝ ՄՌՏ) հետազոտությամբ ԿՆՀ չորս հետևյալ հատվածներից՝ պերիվենտրիկուլյար, կեղևային-յուքստակեղևային, ինֆրատենտորիալ, սպինալ, երկուսում ≥ 1 T2 օջախների հայտնաբերումով:

- Ցրվածությունը ժամանակի մեջ

Հայտնաբերվում է հաջորդական ՄՌՏ հետազոտությամբ նոր T2 և/կամ Gd+ օջախների առկայությամբ, կամ T2 և Gd+ օջախների միաժամանակյա առկայությամբ ցանկացած պատկերի վրա: Այս չափանիշի ՄՌՏ պարամետրերի բացակայությամբ, այն կարելի է փոխարինել ողնուղեղ-ուղեղային հեղուկի (ՈՈւՀ) օլիգոկլոնալ շղթաների առկայությամբ:

- Ավելի լավ բացատրության հերքում (տես աղյուսակը)

Առաջնային պրոգրեսիվ ՑՍ (ԱՊՑՍ) հիմնված է մեկ տարվա ընթացքում, առանց գրոհների հաշմանդամության պրոգրեսիայի պրոսպեկտիվ կամ ռետրոսպեկտիվ գնահատման հիման վրա, հետևյալ երեքից երկուսի առկայությամբ.

- Մեկ կամ ավելի T2 օջախներ ԳՈՒ հետևյալ երեք հատվածներից մեկում (պերիվենտրիկուլյար, կեղևային-յուքստակեղևային, ինֆրատենտորիալ)

- Երկու և ավելի սպինալ օջախներ

- Դրական օլիգոկլոնալ շղթաներ ՈՈւՀ

Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության դրսևորումները

- Չկան բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության դրսևորումների ցրվածություն ժամանակի և տարածության մեջ
- Պացիենտության սկիզբը <10 և >55 տարիքային խմբերում
- Նկատելի տենդ, գլխացավ, գիտակցության մթագնում
- Լսողության կտրուկ կորուստ
- Տեսադաշտի կորուստ ոչ սկոտոմայի ձևով
- Կորտիկալ նշաններ՝ ցնցումներ, աֆազիա, կեղևային կուրություն
- Էնցեֆալոպաթիա

Օպտիկ ներիտ

- Բիլատերալ սկիզբ
- Սարսափելի ցավ, որը սահմանափակում է աչքի շարժումները
- Տեսողության անդառնալի կորուստ պացիենտության սկզբից մեկ ամիս անց
- Ուլթիտ
- Ռետինալ էքսուդատներ, հեմոռաժներ, տեսանյարդի սաստիկ այտուց, ռեակցիա ապակենման մարմնում
- Ուռուցքի անամնեզ

Լայնական միելիտ

- Գերսուր, ոչ պրոգրեսիվ սկիզբ
- Սպինալ սեգմենտի ամբողջական ընդգրկում
- Պրոգրեսիվ միելոպաթիա՝ կոնքի ֆունկցիաների ընդգրկման բացակայությամբ
- Առաջային ողնուղեղային զարկերակների ավազանը
- Ռադիկուլյար ցավ
- Ձիու պոչի սինդրոմ

- Ուղեկցող ստորին մոտոնեյրոնի նշաններ

Ուղեղաբուն/ուղեղիկ

- Գերսուր սկիզբ, անոթային ավազան
- Տատանվող, դյուրհոգնելի ակնային կամ բուլբար ախտանիշներ
- Լիարժեք արտաքին օֆթալմոպլեգիա

ՄՌՏ

- ԳՌԻ՝ նորմալ; փոքր օջախներ < 3 մմ փոքր չափերի; գորշ նյութի նկատելի ախտահարում; հիդրոցեֆալիա; կալոզալ և պերիվենտրիկուլյար օջախների բացակայություն; սպիտակ նյութի սիմետրիկ, միաձույլ օջախներ; մենինգեալ կուտակումներ; բոլոր օջախների միաժամանակյա կուտակում
- Ողնուղեղ՝ երկայնաձիգ օջախներ 3 և ավելի սեգմենտներ ձգվող; այտուցով, ամբողջ հաստությունն ընդգրկող օջախներ; լեպտոմենինգեալ կուտակում; T1 հիպոինտենս օջախներ

ՈՌԼՀ

- Նորմալ
- ՕԿՇ բացակայություն (իզոէլեկտրական ֆոկուսավորման մեթոդով)
- Լեյկոցիտների քանակը > 50,
- Սպիտակուցի քանակը > 0.8 մգ/մլ

ՈՐԱԿՈՄՆԵՐ

Կլինիկորեն նշանակալի սրացում. Ցանկացած սրացում կլինիկորեն նշանակալի է, սակայն ամենօրյա պրակտիկայում պացիենտության ընթացքը փոխող դեղ ստանալու որոշման համար կլինիկորեն նշանակալի են համարվում.

- Մոտոր սրացումները
- Ուղեղաբնային սրացումները
- Սենսոր սրացումներ, եթե բերում են ֆունկցիոնալ վատացման
- Փականային անբավարարությամբ ուղեկցվող սրացումներ
- Օպտիկ ներիտ
- Նոր սկսված ցավ, ավելի քան 48 ժամ տևողությամբ

Հաշմանդամացնող սրացում. որակում է ըստ ստորև թվարկված մեկ կամ ավելի չափանիշների.

- Ազդում է պացիենտի հասարակական կյանքի կամ աշխատանքի վրա, կամ պացիենտը ինքն է այն համարում հաշմանդամացնող
- Ազդում է պացիենտի ամենօրյա ակտիվությունների վրա՝ համապատասխան մեթոդներով գնահատելով
- Վնասում է մոտոր և սենսոր ֆունկցիաները այնքան, որ ազդում է սեփական անձի կամ շրջապատի խնամքի կարողության վրա
- Ստացիոնար բուժման կարիք ունի

Բարձր ակտիվությամբ պացիենտություն. պացիենտներ, որոնք ունեն.

- սրացումների անփոփոխ կամ բարձր հաճախականություն, կամ հաշմանդամացնող սրացումներ՝ չնայած անցկացված բուժմանը առաջին ընտրության դեղերով:
- ՄՌՏ հաստատված պացիենտության ակտիվություն՝ մեկ տարվա ընթացքում բուժման ֆոնի վրա առաջացած նոր կամ միանշանակ ընդլայնված ավելի քան չորս T2 օջախներ՝ ըստ նոր, համեմատական ՄՌՏ տվյալների (Ռիոյի մոդիֆիկացված հաշվարկներ):

Արագորեն զարգացող գրոհային պացիենտություն. Բնութագրվում է որպես երկու և ավելի հաշմանդամացնող (պիրամիդալ և/կամ ուղեղիկային համակարգերի ընդգրկում). գրոհներ մեկ տարում և մեկ և ավելի գաղոլինիում կուտակող օջախներ ըստ ԳՈւ ՄՌՏ կամ T2 օջախների քանակի նշանակալի ավելացում նախկին ՄՌՏ պատկերների հետ համեմատած:

Որոշ հետազոտություններ ցուցադրել են ներերակային մեթիլարեդնիզոլոնի արդյունավետությունը: Cochrane մետա-անալիզը ցույց է տալիս, որ կորտիկոստերոիդները պակասեցնում են պացիենտության պրոգրեսիան առաջին հինգ շաբաթների ընթացքում: Առավել արդյունավետ է համարվում ներերակային մեթիլարեդնիզոլոնը, սակայն չկա տարբերություն կարճատև՝ հինգօրյա կուրսի և երկարատև՝ 15 օրյա կուրսի միջև: Cochrane մետա-անալիզը տարբերություն չի գտնում նաև ներերակային և բերանացի ընդունված ստերոիդների արդյունավետության մեջ, սակայն կողմնակի ազդեցությունների որոշակի ավելացում է նկատվում բերանացի ընդունման խմբում: Ծանր, մնացորդային դեֆիցիտով պացիենտները, ովքեր վատ են պատասխանում ներերակային մեթիլարեդնիզոլոնին, պլազմաֆերեզից կարող են որոշակի լավացում ունենալ ըստ որոշ հետազոտությունների:

Խորհուրդ: Ցուցված է բուժել ՑՍ կլինիկորեն նշանակալի գրոհները ներերակային մեթիլարեդնիզոլոնի **3-5** օր տևող կուրսով, օրական դեղաչափ սահմանելով **500-1000** մգ: Կարևոր է նկատի ունենալ պլազմաֆերեզը ծանր հաշմանդամությամբ գրոհների ժամանակ, երբ ներերակային մեթիլարեդնիզոլոնի նկատմամբ լավ թերապևտիկ պատասխան չկա:

ՌԱԴԻՈԼՈԳԻՈՐԵՆ ԻԶՈԼԱՑՎԱԾ ՍԻՆԴՐՈՍ (ՌԻՍ)

ՌԻՍ են անվանվում ասիմպտոմատիկ պացիենտները, որոնց մոտ ռուտին ՄՌՏ հետազոտության ընթացքում հայտնաբերվում են օջախներ, որոնք շատ հիշեցնում են ՑՍ օջախները: Ախտորոշումը հիմնված է Օկուդայի չափանիշների վրա, այն է ցրվածությունը տարածության մեջ ըստ Բրկհոֆի չափանիշների, որևէ ՑՍ հետ կապված սիմպտոմների բացակայությունը, նշված օջախների համար այլ, հնարավոր բացատրությունը: Ըստ Օկուդայի չափանիշների ՌԻՍ ախտորոշված պացիենտներին հարկավոր է բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության և ռադիոլոգիական (ԳՈւ և ողնուղեղի ՄՌՏ) հսկողություն, սակայն ներկայիս գրականությունը չի առաջարկում որևէ բուժում նախքան առաջին դեմիելինիզացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության էպիզոդի առաջացումը:

Խորհուրդ: ՌԻՍ պացիենտները պետք է հսկվեն բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական

օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության սրացման համար. ներկայումս այս պացիենտներին պացիենտության ընթացքը փոփոխող դեղեր ցուցված չեն:

ԿԼԻՆԻԿՈՐԵՆ ԻԶՈԼԱՑՎԱԾ ՍԻՆԴՐՈՄ (ԿԻՍ)

ԿԻՍ են անվանում ՑՍԻն բնորոշ նյարդաբանական սիմպտոմների եզակի էպիզոդը, որը սովորաբար ընդրկում է տեսողական նյարդերը, ուեղաբունը/ուղեղիկը, ողնուղեղը, գլխուղեղի կիսագնդերը: Ներկայիս ախտորոշման չափանիշներով, ԿԻՍ պացիենտների հարաբերակցությունը աստիճանաբար նվազում է, հասնելով < 10%. Հետևաբար, ԿԻՍ ախտորոշումը ի վերջո ստանում են այն պացիենտները, ովքեր չունեն ցրվածությունը տարածության մեջ չափանիշին բավարարող օջախներ, կամ ունեն ՈՈԼ՝ օլիգոկլոնալ շղթաների առաջին տիպ և չկուտակող օջախներ: Երկու դեպքում էլ հարկավոր է բացառել այլընտրանքային ախտորոշումները:

Խորհուրդ: ԿԻՍ այն պացիենտները, ովքեր ունեն 9-ից ավելի T2 օջախ ըստ ՄՌՏ տվյալների, և/կամ ոչ լիարժեք վերականգնում ծանր գրոհներից հետո, պետք է ստանան բուժում գլատիրամեր ացետատով կամ ինտերֆերոն բետայով:

Ցածր արդյունավետության դեղեր	Միջին արդյունավետության դեղեր	Բարձր արդյունավետության դեղեր
Ինտերֆերոններ	Կլադրիբին	Օկոելիզումաբ
Գլատիրամեր ացետատ	S1P ինհիբիտորներ	Օֆատոմումաբ
Տերիֆլունամիդ	Ֆումարատներ	Նատալիզումաբ
		Ալեմտուզումաբ

ԳՐՈՀԱՅԻՆ ԸՆԹԱՑՔՈՎ ՑՐՎԱԾ ՍԿԼԵՐՈԶ

Թերապիա երբևէ չստացած պացիենտներ

Շատ կարևոր է սկսել պացիենտության ընթացքը փոխող դեղային միջոցները գրոհային ընթացքով ցրված սկլերոզի ախտորոշումը դնելուց անմիջապես հետո՝ բորբոքում և երկրորդային աքսոնալ կորուստը ԿՆՀ պակասեցնելու նպատակով: Բազմաթիվ

հետազոտություններ ցույց են տվել, որ վաղ բուժումը կարող է պակասեցնել երկարատև հաշմանդամության զարգացումը ՑՍ պացիենտների շրջանում: Սկզբնական դեղի ընտրությունը կախված է պացիենտության ակտիվության աստիճանից:

Խորհուրդ: Հետևյալ պացիենտության ընթացքը փոխող դեղը կարելի է սկսել երբևէ բուժում չստացած պացիենտներին՝ Ինտերֆերոն բետա, գլատիրամեր ացետատ, տերիֆլունոմիդ, դիմեթիլֆումարատ:

Խորհուրդ: Բարձր ակտիվությամբ պացիենտության (որակումը տես վերը) դեպքում ֆինգոլիմոդը, սիպոնիմոդը, նատալիզումաբը, օկոելիզումաբը կամ կլադրիբինը կարելի է սկսել ռիսկերի ուշադիր գնահատումից հետո (շիճուկային հակա-JCV հակամարմիններ, նախկին իմուն ընկճման վիճակ, սրտային պացիենտություն, դիաբետ, ցանցաթաղանթի պացիենտություններ, ուռուցքներ):

Խորհուրդ: Արագորեն զարգացող գրոհային պացիենտության (որակումը տես վերը) դեպքում նատալիզումաբը, օկոելիզումաբը կամ ալեմտուզումաբը կարելի է կիրառել ռիսկերի ուշադիր գնահատումից հետո:

Առաջին ընտրության դեղամիջոցների արդյունավետության գնահատումը

Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակ	
ՄՌՏ չափանիշ=1	4-ից ավելի T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ
Գրոհի չափանիշ=1	1 գրոհ մեկ տարվա ընթացքում
Գրոհի չափանիշ=2 գումարային ցուցանիշը	Երկու և ավելի գրոհ մեկ տարվա ընթացքում
գումարային ցուցանիշը =0	4 և պակաս T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; գրոհներ չկան
գումարային ցուցանիշը =1	4 և պակաս T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; մեկ գրոհ ԿԱՄ

Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակ	
	4ից ավելի T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; գրոհներ չկան
գումարային ցուցանիշը =2	4 և պակաս T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; երկու և ավելի գրոհ ԿԱՄ 4ից ավելի T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; մեկ գրոհ
գումարային ցուցանիշը =3	4ից ավելի T2 օջախներ հերթական ՄՌՏ հետազոտությամբ; երկու և ավելի գրոհ

Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակի գումարային ցուցանիշի 2-3 արժեքները ըստ հետազոտությունների 3 տարվա ընթացքում 65% դեպքերում կուտակում են հաշմանդամություն, մինչդեռ Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակի գումարային ցուցանիշի 0 արժեքի դեպքում այդ տոկոսը կազմում է միայն 24%:

Խորհուրդ: Առաջին ընտրության պացիենտության ընթացքը փոխող դեղի արդյունավետությունը գնահատել կանոնավոր բուժումից մեկ տարի հետո՝ գրոհների և ՄՌՏ հետազոտությամբ, վերջինս համեմատելով բուժումը սկսելուց հետո վեց ամիս անց արված ՄՌՏ-ի հետ: Գնահատման համար կիրառել Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակը, որի գումարային 2-3 արժեքների դեպքում դեղը վերանայել և փոխարինել առավել արդյունավետ դեղերով, այդ թվում կլադրիբին, օկոբելիզումաբ, օֆատումոմաբ: Ռիոյի մոդիֆիկացված սանդղակի գումարային 0 արժեքի դեպքում շարունակել բուժումը առաջին ընտրության դեղով:

Միջանկյալ 1 արժեքի դեպքում, կրկնել գնահատումը ևս վեց ամիս անց, մեկ գրոհի և/կամ ≥ 2 նոր T2 օջախների առկայության դեպքում նոր ՄՌՏ պատկերի վրա փոխարինել առավել արդյունավետ դեղերով, այդ թվում կլադրիբին, օկոբելիզումաբ, օֆատումոմաբ:

ԱՌԱՋՆԱՅԻՆ ՊՐՈԳՐԵՍԻՎՈՂ ՑՐՎԱԾ ՍԿԼԵՐՈԶ (ԱՊՑՍ)

Օկոբելիզումաբ

Հաստատված թերապևտիկ ցուցումներ.

Օկրեյիզումաբը-ը ցուցված է վաղ փուլի ԱՊՑՍ-ով չափահաս պացիենտների բուժման համար՝ պացիենտության տևողության և հաշմանդամության մակարդակի, ինչպես նաև բորբոքային ակտիվության բնորոշ ռադիոլոգիական բնութագրերով:

Վաղ փուլում ԱՊՑՍ-ով ախտահարված չափահաս պացիենտների բուժումը պացիենտության տևողության և հաշմանդամության մակարդակի առումով (հիմնված ORATORIO առանցքային հետազոտության (Montalban et al. 2017) ընդգրկման հիմնական չափանիշների վրա, այսինքն.

- 5) Տարիքը: 18-ից 55 տարեկան (Ավելի բարձր տարիքը չի հանդիսանում բացարձակ հակացուցում Օկրեյիզումաբի տրման համար. տարիքի վերին շեմը նշված է ըստ ORATORIO հետազոտության (Montalban et al. 2017) մեջ ներառված անձանց առավելագույն տարիքի, որով հաստատվել է Օկրեյիզումաբի արդյունավետությունը առաջնային պրոգրեսիվող ՑՍ-ի ժամանակ: Անհրաժեշտության դեպքում, ըստ մասնագիտական խմբի որոշման, դեղը կարող է տրամադրվել նաև ավելի բարձր տարիք ունեցող, օկրեյիզումաբից դրական արդյունքի ակնկալիքով պացիենտի):
- 6) EDSS-ի գնահատականը 3-6.5 սքրինինգի պահին,
- 7) Պացիենտության տևողությունը ՑՍՑՍ-ի ախտանիշների սկզբից 10 տարուց պակաս այն պացիենտների համար, ում EDSS սքրինինգի պահին ≤ 5.0 կամ 15 տարուց պակաս՝ 5.0 EDSS-ից ավել միավոր ունեցող պացիենտների համար,
- 8) Բորբոքային ակտիվությանը բնորոշ ռադիոլոգիական առանձնահատկություններով (այսինքն՝ կոնտրաստ կուտակող T1 օջախներ և/կամ նոր կամ ընդլայնվող T2 օջախներ): Մագնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի ապացույցները պետք է օգտագործվեն բոլոր պացիենտների մոտ բորբոքային ակտիվությունը հաստատելու համար:

ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՊՐՈԳՐԵՍԻՎՈՂ ՑՐՎԱԾ ՍԿԼԵՐՈԶ (ԵՊՑՍ)

Սիպոնիմոդ

Հաստատված թերապևտիկ ցուցումներ.

Սիպոնիմոդը ցուցված է երկրորդային պրոգրեսիվող ցրված սկլերոզով (ԵՊՑՍ) մեծահասակ պացիենտների բուժման համար, ովքեր ունեն ակտիվ պացիենտություն, ինչի մասին վկայում են ռեցիդիվները կամ բորբոքային ակտիվության ռադիոլոգիական հատկանիշները:

Սիպոնիմոդը ցուցված է երկրորդային պրոգրեսիվող ցրված սկլերոզ(ԵՊՑՍ) ունեցող մեծահասակ պացիենտների բուժման համար, ովքեր ունեն ռեցիդիվները կամ բորբոքային ակտիվության ռադիոլոգիական հատկանիշները (օրինակ՝ գադոլինիում կուտակող T1 օջախներ կամ նոր կամ միանշանակ ընդլայնված T2 ախտահարումներ): Բուժման համար համապատասխան պացիենտների բնութագրերը պետք է արտացոլեն EXPAND առանցքային հետազոտության ընդգրկման հիմնական չափանիշները, այսինքն.

- տարիքը 18-ից 60 տարեկան,
- EDSS գնահատականը 3-ից 6,5-ի միջակայքում,
- EDSS գնահատականի փաստաթղթավորված վատացումը ստուգումից առաջ 2 տարում, ≥ 1 -ից < 6.0 EDSS ունեցող պացիենտների համար ստուգման ժամանակ, և ≥ 0.5 միավոր EDSS ≥ 6.0 պացիենտների համար՝ ստուգման ժամանակ:

Խորհուրդ: Քննարկել օկոբիլիզումաբով կամ սիպոնիմոդով բուժումը ակտիվ երկրորդային պրոգրեսիվող պացիենտությամբ պացիենտների շրջանում, ≤ 60 տարիքի և EDSS ≤ 6.5 (սայլակին չգամված) և քննարկել բուժումը օկոբիլիզումաբով առաջնային պրոգրեսիվող ցրված սկլերոզով պացիենտների շրջանում, եթե տարիքը ≤ 55 տարեկան (բացառությունը տե՛ս վերը), EDSS ≤ 6.5 (սայլակին չգամված) և պացիենտի տևողությունը չի գերազանցում 10-15 տարին:

ԲՈԼՈՐ ՊԱՑԻԵՆՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ ՓՈԽՈՂ ԴԵՂԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՍԿՍՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՉԱՓԱՆԻՇԵՐ

Ընդհանրապես, բուժումը պետք է սկսել հնարավորինս շուտ. պացիենտության ընթացքը փոխող դեղի համար արտոնված պացիենտները պետք է բավարարեն հետևյալ չափանիշներին.

- Կայուն հաշմանդամություն ՑՍ պատճառով, EDSS-ով 7.0 չգերազանցող, այսինքն երկու հենակով քայլող

- Բուժման սկզբին պացիենտը պետք է հասկանա, որ բուժումը կարող է ընդհատել, եթե այն ոչ արդյունավետ է, առաջացնում է անտանելի կողմնակի ազդեցություններ, պացիենտը հղիացել է, զարգացրել է պրոգրեսիվող պացիենտություն կամ կայուն հաշմանդամություն, ավելի քան EDSS 6.5
- ՅՍ բժիշկը պարտավոր է պրոակտիվ քննարկել հղիության հարցը՝ որպես պացիենտության ընթացքը փոխող դեղի ընտրության մի մաս, եթե հղիություն է պլանավորվում կամ այն ցանկալի է, ՅՍ պացիենտին հարկավոր է առաջարկել այնպիսի պացիենտության ընթացքը փոխող դեղ, որը համատեղելի է հղիության հետ:
- Եթե կան ջեներիկ կամ բիոսիմիլար հնարավորություններ, ապա բուժումը պետք է տարվի նվազագույն արժեքի դեղամիջոցներով

ԲՈԼՈՐ ՊԱՑԻԵՆՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ ՓՈԽՈՂ ԴԵՂԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱԴԱՐԵՑՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇԵՐ

1. Սրացումների հաճախականության կամ ծանրության փոփոխություն չի նկատվում չնայած պացիենտության ընթացքը փոխող դեղով ադեկվատ բուժմանը (նվազագույնը 6 ամիս տևողությամբ)
  2. Դեղի անտանելի կողմնակի ազդեցություններ
  3. Քայլելու անկարողություն ՅՍ պատճառով (EDSS 7.0), որը զարգանում է բուժման ընթացքում և պահպանվում է ավելի քան վեց ամիս
  4. Ապացուցված երկրորդային պրոգրեսիվող ընթացք՝ հաշմանդամության նշարելի աճ ավելի քան 12-ամսյա ժամանակահատվածում, սրացումների բացակայությամբ: Երկրորդային պրոգրեսիվող պացիենտությունը սովորաբար ախտորոշվում է միայն EDSS 6.0 և ավելի հաշմանդամության դեպքում
- 1, 2 և 4 կետերի դեպքում կարելի է փոխարինել մեկ այլ պացիենտության ընթացքը փոխող դեղով, իսկ 3 կետի դեպքում պացիենտության ընթացքը փոխող դեղը պետք է դադարեցնել
  - Նախկինում ընդունված էր մոտեցումը, որ հղիությունը և կրծքով կերակրելը ցուցում է դեղը դադարեցնելու համար, սակայն ներկայումս հայտնի գիտական փաստերը վկայում են, որ որոշ պացիենտության ընթացքը փոխող դեղներ կարող են նշված իրավիճակում կիրառվել

- Պացիենտության ընթացքը փոխող դեղը դադարեցնելու հետ մեկտեղ պացիենտը խնամքը ՑՍ կենտրոնում կամ համապատասխան կենտրոններում հարկավոր է շարունակել և ապահովել նեյրոռեաբիլիտացիայով
- Եթե դեղը դադարեցվում է վերը նկարագրվածից այլ պատճառներով, այն կարելի է վերսկսել ավելի ուշ

ՀԱՏՈՒԿ ՊՈՊՈՒԼՅԱՑԻԱՆԵՐ

Հղիություն և կրծքով կերակրում

Հղիությունը կապված է նշանակալի հորմոնալ տատանումների հետ, որոնք կարող են ազդել իմուն համակարգի, հետևաբար նաև ՑՍ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության ընթացքի վրա: ՑՍ ինքնին հղիության ընթացքի վրա բացասական ազդեցություն չունի, 22 հետազոտությունների մետաանալիզը ցույց է տալիս կեսարյան հատումների, աբորտների, ծննդյան ցածր քաշի և վաղաժամ ծննդի քիչ բարձր թվեր, որոնք սակայն անհանգստացնող չեն: Մեծ հետազոտություններում ցուցադրված է գրոհների հաճախականության 70% իջեցում հղիության ընթացքում, հատկապես երրորդ տրիմեստրում, սակայն նույնքան էլ աճում է հետծննդաբերական շրջանում: Բոլոր պացիենտության ընթացքը փոխող դեղերը կարող են ունենալ պոտենցիալ կողմնակի ազդեցություն պտղի վրա, որի պատճառով էլ կա ընդհանուր խորհուրդ ընդհատել դեղերը հղիությունը պլանավորելուց առաջ, սակայն նման մոտեցումը մեծացնում է գրոհների հավանականությունը, հատկապես եթե բեղմնավորումը ուշանում է:

Սովորաբար, ՑՍ ունեցող կանանց խորհուրդ է տրվում պլանավորել հղիություն առանց դեղերի կամ դեղերով պացիենտության ռեմիսիայից մեկ տարի անց: Ներկայումս համընդհանուր ընդունված են համարվում, որ ինտերֆերոնները և գլատիրամեր ացետատ դեղերը կարելի է շարունակել մինչև բեղմնավորումը, սա կարող է վերաբերել նաև դիմեթիլֆուամարատին, սակայն ավելի շատ տվյալներ են անհրաժեշտ: Նատալիզումաբը կարելի է շարունակել մինչև բեղմնավորումը և, անհրաժեշտության դեպքում, նաև մինչև 2 տրիմեստրի վերջը: Ալեմտուզումաբի կամ կլադրիբինի դեպքում, խորհուրդ է տրվում պլանավորել հղիությունը երկրորդ կուրսից հետո 4-6 ամիս անց: Օկրելիզումաբի դեպքում ինֆուզիայից վեց ամիս անց միայն կարելի է պլանավորել հղիություն: Ներերակային ստերոիդները հավանաբար ապահով են՝ հղիության ընթացքում սրացումները բուժելու

նպատակով, վերջերս հետազոտությունները որևէ բնածին մալֆորմացիաների ռիսկ չեն հայտնաբերել: Ինչ վերաբերում է ՄՌՏ հետազոտությանը հղիության ընթացքում, վերջերս վերանայված բազմաթիվ դեպքերը առաջին տրիմեստրում արված ՄՌՏ դեպքում չեն հայտնաբերել որևէ ռիսկ պտղի համար, սակայն գաղափարների ընդունումը ուղեկցվում է բարդություններով, ներառյալ վիժումներ:

Կրծքով կերակրումը ցուցված է բոլոր նորածիններին, նաև ՅՍ մայրերից ծնվածներին, հետևաբար ՅՍ փաստը որևէ կերպ չի ներգործում կրծքով կերակրելու որոշման վրա: Կրծքի կաթի մեջ դեղերի հայտնվելու մասին տվյալները իրարամերժ են, հետևաբար կրծքով կերակրելու ընթացքում դեղ չի կարելի: Նաև պացիենտության ակտիվության վրա բացառապես կրծքով կերակրման պաշտպանական էֆեկտի մասին եղած տվյալները, ներկայումս չեն հաստատվում, այդ իսկ պատճառով հետծննդաբերական շրջանում բարձր դեղաչափի ամենամսյա մեթիլպրեդնիզոլոնը 3-6 ամիսների ընթացքում կարող է լինել պաշտպանական այն կանանց համար, ովքեր նախընտրում են կերակրել (կերակրել չի կարելի մեթիլպրեդնիզոլոնի ներարկումից հետո չորս ժամվա ընթացքում): Ընդհանրապես խորհուրդ է տրվում վերսկսել բուժումը ծննդաբերությունից հետո հնարավորինս շուտ, իսկ այն կանանց, ովքեր դեղ չեն վերսկսել խորհուրդ է տրվում բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության և ռադիոլոգիական հսկողություն՝ հաշվի առնելով հետծննդաբերական շրջանում սրացումների բարձր հավանականությունը:

Խորհուրդ: Խորհուրդ է տրվում պլանավորել հղիություն պացիենտության ռեմիսիայից մեկ տարի անց: Ինտերֆերոններ, գլատիրամեր ացետատ, դիմեթիլֆունմարատ կամ նատալիզումաբ ստացող պացիենտները դեղը կարող են շարունակել մինչև հղիության փաստի հաստատումը: Բարձր ակտիվությամբ պացիենտների շրջանում, նատալիզումաբը կարելի է շարունակել մինչև երկրորդ տրիմեստրի վերջը՝ պացիենտության ռեակտիվացիան մինիմումի հասցնելու նպատակով:

Այլ **պացիենտության ընթացքը փոխող դեղեր** պահանջում են օրգանիզմից «վլացվելու» ժամանակահատված՝ երկու ամիս ֆինգոլիմոդի համար, վեց ամիս օկրելիզումաբի համար, չորս-վեց ամիս կլադրիբինի կամ ալեմտուզումաբի համար: Տերիֆլունոմիդի համար խորհուրդ է տրվում իրագործել արագացված էլիմինացիայի միջամտություն:

Ներերակային կորտիկոստերոիդները հավանաբար ապահով են սրացումները բուժելու նպատակով, իսկ պլազմաֆերեզի մասին տվյալները սահմանափակ են:

Մանկաբուժական ցրված սկզբով

Մանկաբուժական տարիքի ցրված սկլերոզը (ՄՏՑՍ) որակվում է որպես ցրված սկլերոզ, որը սկսվում է մինչև 18 տարեկան հասակը: ՑՍ բոլոր պացիենտների 3–10% պացիենտությունը սկսվում է մինչև 16 տարեկան հասակը և մինչև <1% մինչև 10 տարեկան հասակը: ՄՏՑՍ պացիենտները որոշ առանձնահատկություններ ունեն մեծերի հետ համեմատած: Նրանք ավելի ագրեսիվ պացիենտություն են ունենում, առավել հաշմանդամացնող սիմպտոմներ, բազմաօջախային սրացումներ և սրացումների ավելի բարձր հաճախականություն, հատկապես նախահասունացման տարիքում: ՄՏՑՍ դեպքերի 98% սկսում են գրոհային ընթացքով, մինչդեռ մեծահասակ պացիենտների շրջանում այդ թիվը կազմում է 84%: Ինչ վերաբերում է ՄՌՏ տվյալներին, ՄՏՑՍ հակված են T2 օջախների ավելի մեծ քանակություն ունենալու, առավել հաճախ են հետին գանգափոսի և ողնուղեղի օջախները՝ նվազագույն հաշմանդամությամբ և օջախների անհետանալու հակվածությամբ բուժումից հետո: ՄՏՑՍ պացիենտները ունեն ավելի դանդաղ պրոգրեսիա ժամանակի ընթացքում, սակայն հաշմանդամություն են կուտակում ավելի վաղ տարիքում: Առաջնային պրոգրեսիվող ընթացքը մանկական տարիքում հազվադեպ է և համարվում է կարմիր դրոշ ՑՍ ախտորոշման համար:

Բարձր ակտիվության պացիենտության ընթացքը փոխող դեղ կիրառելու իրավունք ունեցող նյարդաբանական կենտրոններն ընտրվում են ըստ նախորդ տարվա ցուցանիշների ԱՆ ներկայացուցչի հետ:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ

Ցրված սկլերոզ ախտորոշմամբ պացիենտների Ծրագրում ընդգրկումը և օկրելիզումար դեղի դուրս գրումն հաստատվում է առողջապահության նախարարության մասնագիտական խմբի կողմից, որի համար հիմք է հանդիսանում ցրված սկլերոզի բուժման ծրագիրը և ուղեցույցը:

Մասնագիտական խմբի անդամներն են՝

- 1) Սամսոն Խաչատրյան- **մասնագիտական խմբի նախագահ**
- 2) Գուրգեն Հովհաննիսյան
- 3) Եկատերինա Հովհաննիսյան

- 4) Խաչիկ Պետրոսյան
- 5) Հովհաննես Մանվելյան
- 6) Նունե Եղիազարյան
- 7) Նունե Կոյունջյան

12. Պացիենտին մասնագիտական խմբին ներկայացնում է բուժող բժիշկը, ով նախապես ուղարկում է պացիենտի բժշկական փաստաթղթերը (կոնսուլտատիվ եզրակացություն և/կամ էպիկրիզ(ներ), գործիքային և լաբորատոր հետազոտությունների արդյունքները, Մազնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի սկավառակներ տրամադրել մասնագիտական խմբին ըստ պահանջի) էլեկտրոնային ձևաչափով և ներկա գտնվում մասնագիտական խմբի նիստին: Բացի այդ բժիշկը պետք է լրացնի մասնագիտական խմբի կողմից պահանջած տեղեկատվությունը ըստ կից ներկայացված ձևաթերթիկի: Այն պետք է հիմք ծառայի ձևավորվող ՑՍ պացիենտների ռեգիստրի համար:

13.Մասնագիտական խումբը որոշում է կայացնում տվյալ պացիենտի Օկրելիզումաբ դեղի ստանալու վերաբերյալ և դրական պատասխանի դեպքում Ծրագրի շրջանակներում ընդգրկված բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններից որևէ մեկում (պացիենտի նախընտրությամբ) ստանում է կաթիլաներարկումը:

14.Որոշումը ընդունվում է մեկ տարով, բուժման ամենամյա վերանայման պայմանով:

15.Որոշման իրականացումը և պացիենտի ընթացիկ վարման պատասխանատվությունը կրում է բուժող բժիշկը:

16.Մասնագիտական խմբի չորս անդամի ներկայությունը ապահովում է քվորում, որի որոշումները համարվում են վավեր: Եթե ներկայացնող բժիշկը մասնագիտական խմբի անդամ չէ, նա չի մասնակցում քվեարկությանը:

17.Մասնագիտական խումբը հավաքվելու է միջինում ամսական երկու անգամ «zoom» հարթակում:

18.Օկրելիզումաբ դեղը բաշխվում է ներքոնշյալ կենտրոնների միջև ըստ ընթացիկ պահանջարկի հիման վրա.

- 1) «Աստղիկ» ԲԿ,
- 2) Հերացի թիվ 1 հիվանդանոցային համալիր,
- 3) «Էրեբունի» ԲԿ,
- 4) «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ,
- 5) Թիվ 2 բուժմիավորում
- 6) Արմենիա ՀԲԿ

7) Երևան ԲԿ

8) Արաբկիր ԲՀ-ԵԴԱԻ

19. Մասնագիտական խումբը Առողջապահության նախարարություն են ներկայացնում պացիենտների վերաբերյալ Օկրեյիզումաբ դեղի առաջին հատկացումը իրականացնելու համար անհրաժեշտ տվյալներ:

20. Տվյալների ամփոփումից հետո, Առողջապահության նախարարության կողմից իրականացվում է Օկրեյիզումաբ դեղի բաշխում՝ բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններին եռամսյակային, իսկ անհրաժեշտության դեպքում ամսական կտրվածքով:

21. Բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունները սկսած տարեսկզբից (յուրաքանչյուր եռամսյակ)՝ մինչև հաջորդ եռամսյակի առաջին ամսվա 20-ը Առողջապահության նախարարություն են ներկայացնում հաշվետվություններ՝ բժշկական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում դեղերի առկա մնացորդների, ծախսի, հաշվառված պացիենտների թվի, պացիենտի տվյալների, բնակության վայրի, հատկացված դեղի քանակի վերաբերյալ:

22. Համապատասխան պացիենտներին Օկրեյիզումաբ դեղը սկիզբը 300մգ ներարկում, կրկնություն 2 շաբաթ անց, այնուհետև 2 հատ 300մգ-անոց տարին 2 անգամ: Օկրեյիզումաբ դեղը պացիենտին հատկացվում է առավելագույնը 4 սրվակ քանակով:

ԼԱԲՈՐԱՏՈՐ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Դեղ	Ցուցում	Լաբորատոր հսկողությունը	Կողմնակի դեցություններ
Ինտերֆերոն β-1α	<ul style="list-style-type: none"> • Գրոհային ընթացքով ՑՍ • 2 կլինիկորեն նշանակալի գրոհ նախորդ 2 տարվա ընթացքում • Ի վիճակի է քայլել 10մ և ավելի (10 - 99 մ օգնությամբ կամ առանց, EDSS 6.0-6.5 բուժումը ցուցված է, սակայն ավելի քիչ ապացուցողականությամբ , քան 100 մ ավելի և EDSS<5.5 պացիենտներին) • ԿԻՍ պացիենտներ, որոնց ՄՌՏ պատկերը վկայում է կրկնակի էպիգոդների բարձր հավանականություն մասին • Եզակի բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության գրոհով պացիենտեր, որոնք վերականգնվել են ոչ լիարժեքորեն և ունեն կրկնակի էպիգոդի բարձր հավանականություն • ՄՏՏՍ 	<p>դեղը սկսելուց առաջ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ԱԸԱ, ԱԲԱ երեք ամիս հետո • ԱԸԱ, ԱԲԱ վեց ամիս հետո • ԱԸԱ, ԱԲԱ այնուհետև ամեն տարի • ԱԸԱ, ԱԲԱ 	Գրիպանման երևույթներ Դեպրեսիա Ներարկման տեղի բորբոքում
Ինտերֆերոն β-1b	<ul style="list-style-type: none"> • Գրոհային ընթացքով ցրված սկլերոզ • 2 կլինիկորեն նշանակալի գրոհ նախորդ 2 տարվա ընթացքում • Եզակի բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության գրոհով 	<p>դեղը սկսելուց առաջ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ԱԸԱ, ԱԲԱ երեք ամիս հետո • ԱԸԱ, ԱԲԱ վեց ամիս հետո • ԱԸԱ, ԱԲԱ այնուհետև ամեն տարի • ԱԸԱ, ԱԲԱ 	Գրիպանման երևույթներ Դեպրեսիա Ներարկման տեղի բորբոքում

Դեղ	Ցուցում	Լաբորատոր հսկողությունը	Կողմնակի դեցություններ
	<p>պացիենտեր, ակտիվ բորբոքային պրոցեսով, որը կ/ստերոիդային բուժման կարիք ունի և կլինիկորեն հավաստի ՑՍ զարգացնելու բարձր հավանականություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Երկրորդային պրոգրեսիվ ՑՍ՝ ակտիվ պացիենտությամբ 		
Գլատիրամերացետատ	<ul style="list-style-type: none"> • Գրոհային ընթացքով ՑՍ • 2 կլինիկորեն նշանակալի գրոհ նախորդ 2 տարվա ընթացքում • Ի վիճակի է քայլել 10մ և ավելի (10 - 99 մ օգնությամբ կամ առանց, EDSS 6.0-6.5 բուժումը ցուցված է, սակայն ավելի քիչ ակնհայտությամբ, քան 100 մ ավելի և EDSS<5.5 պացիենտներին) • ԿԻՍ պացիենտներ, որոնց ՄՌՏ պատկերը վկայում է կրկնակի էպիզոդների բարձր հավանականություն մասին • Եզակի բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության գրոհով պացիենտեր, որոնք վերականգնվել են ոչ լիարժեքորեն և ունեն կրկնակի էպիզոդի բարձր հավանականություն • Երկրորդային պրոգրեսիվ ՑՍ՝ ակտիվ պացիենտությամբ 	Լաբորատոր հսկողության անհրաժեշտություն չկա	Կարմրություն Կրծքի ցավ Ներարկումից հետո Լիպոատրոֆիա

Դեղ	Ցուցում	Լաբորատոր հսկողությունը	Կողմնակի դեցություններ
Դիմեթիլ ֆունարատ	<ul style="list-style-type: none"> • Գրոհային ընթացքով ՑՍ • 2 կլինիկորեն նշանակալի գրոհ նախորդ 2 տարվա ընթացքում • Եթե պացիենտները չունեն բարձր ակտիվության պացիենտություն կամ արագորեն պրոգրեսիվող պացիենտություն 	<p>դեղը սկսելուց առաջ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ԱԸԱ՝ լեյկոֆորմուլայով, ԱԲԱ երեք ամիս հետո • ԱԸԱ՝ լեյկոֆորմուլայով, , ԱԲԱ վեց ամիս հետո • ԱԸԱ՝ լեյկոֆորմուլայով, ԱԲԱ այնուհետև ամեն տարի • ԱԸԱ՝ լեյկոֆորմուլայով, ԱԲԱ 	<p>Կարմրություն (40%) Որովայնի ցավեր (18%) Դիարեա (14%) Սրտխառնոց (12%) Լիմֆոպենիա 2%, ընդհատել դեղերը, եթե լիմֆոցիտների քանակը պակասում է <500</p>
Օկոնելիզումաբ	<p>Ցուցված է բարձր ակտիվությամբ ՑՍ բուժման համար</p> <p>Ցուցված է առաջնային պրոգրեսիվ ցրված սկլերոզի բուժման համար</p> <p>Ցուցված է երկրորդային ակտիվ ցրված սկլերոզի բուժման համար</p>	<p>Դեղը սկսելուց առաջ ԱԸԱ, ԱԲԱ, իմունոգլոբուլիններ, կվանտիֆերոն, հեպատիտ B մակ. անտիգեն և հակամարմին</p> <p>Ընտրողաբար՝ ՄԻԱՎ, սիֆիլիս, հեպատիտ C, VZV IgG</p> <p>մոնիտորինգ՝ ԱԸԱ, ԱԲԱ, իմունոգլոբուլիններ, CD20 ամեն 6 ամիսը մեկ անգամ</p>	<p>Ներարկման ժամանակ պրեմեդիկացիա պարացետամոլով, դիմեդրոլով, ստերոիդներով,</p> <p>Ինֆուզիայի տևողությունը 4 ժամ</p> <p>Կենդանի վակցինացիաները պետք է արվեն բուժումը սկսելուց գոնե 4 շաբաթ առաջ (պատվաստոհմներն ըստ պատվաստումների ազգային օրացույցի կողմից տրվող ժամանակացույցի)</p>